

ПОРА ДИ ДО ЧАСУ

ГОТУЄМО ТЕПЛИЦІ ДО НОВОГО СЕЗОНУ

Після збору врожаю овочевих рослин в теплицях треба думати про врожай майбутній. Ї це цілком закономірно, оскільки умови закритого ґрунту — це беззмінне вирощування культур, висока температура і вологість повітря, тривалий вегетаційний період, що сприяють накопиченню і розмноженню різних збудників хвороб та шкідників. Особливу увагу слід приділити дезінфекції самої конструкції парників і теплиць, оскільки про це часто забувають. Щілини і внутрішня поверхня конструкції — затишне місце для зимівлі шкідників і збереження збудників хвороб. Після видалення рослинних залишків очищують від рослин дріт та конструкції, знімають обривки шпагату. Для дезінфекції використовують настояний розчин (400 г хлорного вапна на 10 л води). У теплицях з антикорозійним покриттям і хорошою герметичністю вологе знезараження можна замінити фумігацією сірчистим газом, спалюючи сірку або сірчані шашки (50 г/м³). Фумігацію слід проводити при температурі не нижче +18—20°C. Сірку спалюють на металевих лотках. Для кращого згоряння до сірки додають аміачну селітру (1 : 25). Тривалість фумігації 2—3 дні, після чого теплиці ретельно провітрюють.

Ґрунт в теплицях або ґрунтово-суміші знезаражують термічним способом — проти комплексу збудників хвороб і шкідників, що знаходяться в ґрунті. Перед пропарюванням ґрунт добре зволожують і розорюють на глибину 25—30 см. Експозиція пропарювання залежить від ступеня зараженості шкідливими організмами. За сильного зараження збудниками корневих гнилей, фузаріозу і галовою нематодою експозиція становить 5—7 годин, торфосуміші пропарюють 8—9 годин.

Для знищення шкідників і збудників грибних захворювань тепличних культур ґрунт на глибині 30 см має нагрітися до 80°C, після чого подачу пари припиняють і ґрунт залишають накритим плівкою протягом двох годин.

Під впливом термічного знезараження у ґрунті істотно зменшується кількість різних мікроорганізмів і співвідношення між ними. Повністю гинуть азотфіксуючі і фосфобілізуючі аеробні бактерії, а виживають амоніфікатори, які швидко розмножуються в ґрунті і сприяють накопиченню великої кількості аміачного азоту, що викликає некрози, скручування та пожовтіння листя рослин. На поверхні пропареного ґрунту масово розвиваються сапрофітні гриби. Для рекультивації знезараженого ґрунту необхідно застосовувати біопрепарати: Триходермін (10—15 л/га); Фітоцид-Р (1,0 л/га); Азотофіт-Т (10 г/10 м²); Мікохелп (0,5 л/га).

Промислове тепличне овочівництво нині базується на беззмінному використанні ґрунту, де здійснюється щорічна його стерилізація безпосередньо в теплицях шляхом пропарювання і застосування хімічних препаратів. У невеликих теплицях достатнім буде щороку готувати новий ґрунт, замінювати використаний, і високі врожаї овочів будуть забезпечені. Для цього ґрунт уклада-

ють в компостні купи заввишки до 1,5 м упереміш з гноєм. Особливу увагу слід звернути на кислотність ґрунту: рН 6,5—6,8 — це оптимальна величина для овочевих рослин; при рН 5,8—6,3 необхідно додати від 1 до 2 кг/м³ вапна; при рН 5,8—4,8 — до 3 кг/м³, при рН 4,8—3,6 потрібно додати вапна 4—6 кг/м³. За такого способу ґрунт дезінфікується близько 4 років, купу необхідно регулярно прополювати від бур'янів. Також не слід забувати, що в теплицях ґрунти не повинні ущільнюватися протягом всієї вегетації рослин, оскільки ущільнення кореневого шару ґрунту погіршує водний і газовий режими.

Як показує практика, в теплицях можна використовувати ґрунт беззмінно протягом 3—4 років. Надалі його необхідно замінювати, що пов'язано з великими витратами. При беззмінних ґрунтах треба постійно стежити, щоб вони не піддавалися засоленню, яке відбувається переважно на ґрунтах, бідних органікою, без регулярного внесення гною або торфу, але де вносяться в надмірній кількості і безконтрольно мінеральні добрива з баластними домішками, з високим вмістом натрію і хлору. На засолених ґрунтах листя рослин в'яне, втрачає тургор, незважаючи на рясний полив водою.

Овочеві культури в захищеному ґрунті більш вимогливі і до живильних речовин. Тому необхідно створювати ґрунтосуміші з хорошими агрохімічними і агрофізичними властивостями, застосовувати різноманітні органічні та мінеральні добрива, вносити їх диференційовано за фазами росту протягом усього вегетаційного періоду відповідно до потреб рослин.

Г.М. ТКАЛЕНКО,
доктор сільськогосподарських наук,
Інститут захисту рослин НААН

